

**EVDE VE HUZUREVİNDE
YAŞAYAN YAŞLILARDA
YAŞAM KALİTESİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Döndü BATKIN*, Haldun SÜMER**

*Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, TOKAT

**Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD, SİVAS

GİRİŞ ve AMAÇ

- **Yaşlanma**, intrauterin dönemde başlayıp ölüme kadar devam eden bir süreçtir
- **Yaşam kalitesi**, yaşamdan duyulan mutluluk ve hoşnutluğu içeren öznel bir iyilik duygusudur
- **Sağlıkla ilgili yaşam kalitesi**; bireylerin içinde yaşadıkları kültür ve değerler sistemi içerisinde, amaçları, beklentileri, standartları ve kaygıları açısından yaşamdaki pozisyonlarını algılayış biçimidir (WHO)
- **Yaşlanma**, yaşam kalitesini azaltan faktörlerin başında gelmektedir
- Araştırma, evde ve huzurevinde yaşayan yaşlıların yaşam kalitesini ve yaşam kalitesine etki eden faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır

GEREÇ ve YÖNTEMLER

- Araştırmanın örneklemini evde ve huzurevinde yaşayan 94 yaşlı birey oluşturmuştur
- Yaşlıların **sosyo-demografik, gelir, gelir algısı, günlük uğraşları, sigara ve alkol kullanma, hastalık, sürekli ilaç ve araç kullanma durumlarını tanımlayan anket formu** ve **WHOQOL-BREF TR**, veri toplama araçları olarak kullanılmıştır
- Veriler SPSS 10.0 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; yüzdeler hesaplar, Ki-kare testi, varyans analizi, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi, tukey ve dunnett's T3 testi kullanılmıştır

BULGULAR

Tablo 1: Evde ve Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Tanımlayıcı Özellikleri ve Gelir Algısı

Özellikler	Ev		Huzurevi	
	Sayı	%	Sayı	%
Cinsiyet				
Erkek	24	51.1	24	51.1
Kadın	23	48.9	23	48.9
Yaş				
60-69	8	17.0	8	17.0
70-79	25	53.2	25	53.2
80 yaş ve üzeri	14	29.8	14	29.8
Öğrenim Düzeyi				
Okur-yazar değil	30	63.8	30	63.8
Okur yazar	8	17.0	8	17.0
İlkokul ve ortaokul	9	19.1	9	19.1
Medeni Durum				
Evli	8	17.0	8	17.0
Dul ve Bekar	39	83.0	39	83.0

Tablo 1 Devam: Evde ve Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Tanımlayıcı Özellikleri ve Gelir Algısı

Özellikler	Ev		Huzurevi		Test Sonucu
	Sayı	%	Sayı	%	
Çocuk Sayısı					
Çocuğu olmayan	-	-	20	42.6	$x^2 = 27.78$ $p = 0.000$
Tek çocuk	2	4.3	4	8.5	
2 çocuk	8	17.0	4	8.5	
3 ve üzeri	37	78.7	19	40.4	
Sosyal Güvence					
Var	7	14.9	17	36.2	$x^2 = 5.59$ $p = 0.01$
Yok	40	85.1	30	63.8	
Gelir Durumu/YTL					
Geliri olmayan	4	8.5	2	4.3	$x^2 = 6.20$ $p = 0.10$
66-250	18	38.3	30	63.8	
251-500	19	40.4	11	23.4	
501-1000	6	12.8	4	8.5	
Gelir Algısı					
Yeterli	7	14.9	23	48.9	$x^2 = 20.45$ $p = 0.000$
Kısmen yeterli	15	31.9	18	38.3	
Yetersiz	25	53.2	6	12.8	

Tablo 2: Evde ve Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Hastalık, Sağlıkla İlgili Sorun Mevcudiyeti Durumları

HASTALIK SAYISI	Ev		Huzurevi		Test Sonucu
	Sayı	%	Sayı	%	
Hastalığı Olmayan	6	12.8	11	23.4	$\chi^2 = 4.99$ $p = 0.17$
Bir	9	19.1	14	29.8	
İki	14	29.8	12	25.5	
Üç ve üzeri	18	38.3	10	21.3	
ŞU AN SAĞLIKLA İLGİLİ SORUN					
Yok	12	25.5	18	38.3	$\chi^2 = 1.76$ $p = 0.13$
Var	35	74.5	29	61.7	

Tablo 3: Evde ve Huzurevinde Yaşayan Yaşlılarda Yaşam Kalitesi Puan Ortalamalarının Dağılımı

Yaşam Kalitesi Puanları	Ev	Huzurevi	t ve p değeri
Genel Yaşam Kalitesi Puanı X±SD	2.70±1.23	3.59±1.11	3.68/0.000
Genel Sağlık Puanı X±SD	2.76±1.32	3.29±1.23	2.01/0.04
Fiziksel Sağlık Alanı X±SD	11.28±3.78	12.85±3.63	2.04/0.04
Psikolojik Sağlık Alanı X±SD	11.09±3.81	12.39±3.04	1.83/0.07
Sosyal ilişkiler Alanı X±SD	13.39±4.16	13.27±3.72	0.13/0.89
Çevre Alanı X±SD	11.70±2.85	13.76±2.70	3.60/0.001
Ulusal Çevre Alanı X±SD	12.52±2.58	14.21±2.37	3.30/0.001

- Araştırmada cinsiyet, çocuk sayısı, gelir algısı, sürekli ilaç kullanımını ile yaşam kalitesi puan ortalamaları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$)
- Tanısı konan hastalık sayısına ve sağlıkla ilgili sorun mevcudiyetine göre yaşam kalitesi puan ortalamaları arasında fark olduğu, bu farkın sosyal ilişkiler alanı dışında tüm alanlarda anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$)

TARTIŞMA

- Çalışmada, evde yaşayan yaşlılarda çocuk sayısı huzurevinde yaşayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir ($p<0.05$). Berberoğlu ve ark. çalışmasında Edirne huzurevi yaşlılarının yaklaşık yarısının önemli bir özelliğinin dul ve çocuğunun olmayışı olduğu belirtilmektedir (1)
- Arslantaş ve ark. yapmış olduğu çalışmada yaşlıların %28.2'si kronik bir hastalığı olmadığını bildirirken, %71.8'i bir veya daha fazla kronik hastalıklarının olduğunu bildirmişlerdir (3). Araştırmada, evde yaşayan yaşlıların % 12.8'i, huzurevinde yaşayan yaşlıların %23.4'ü tanısı konulmuş bir hastalığın olmadığını ifade etmiştir.

- Huzurevinde yaşayan yaşlılarda genel yaşam kalitesi, genel sağlık, fiziksel sağlık, çevre ve ulusal çevre alanı puan ortalamaları evde yaşayan yaşlılara göre yüksek ve aralarındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$)
- Zincir ve ark. yapmış olduğu çalışmada huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin evde yaşayan yaşlı bireylere göre yaşam kalitesinin tüm alanları ve global yaşam kalitesi ortalama puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Gruplar arasındaki bu fark yaşam kalitesinin genel sağlık anlayışı alanında anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$) (4)

- Gelirini ihtiyaçlarını karşılamaya yetersiz olarak değerlendirenlerde genel yaşam kalitesi, sağlık ile tüm alan puan ortalamaları, yeterli ve kısmen yeterli olarak değerlendirenlere göre düşük bulunmuştur. Bu farkın fiziksel sağlık ve sosyal ilişkiler dışında diğer alanlarda anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$)
- Akal ve Güler'in yapmış olduğu araştırmada gelir durumunu yüksek olarak değerlendiren yaşlı bireylerin yaşam kalitesi puanları, daha kötü gelir durumuna sahip olanlardan yüksek bulunmuştur (5)

SONUÇ

- Huzurevinde yaşayan yaşlılarda yaşam kalitesi puan ortalamalarının, sosyal ilişkiler alanı dışında evde yaşayan yaşlılara göre yüksek olduğu belirlenmiştir
- Yaşam kalitesine etki eden gelir algısı değiştirilebilir, tanısı konan hastalık sayısı, mevcut sağlık sorunu ve sürekli ilaç kullanımını önlenebilir faktörlerdir

KAYNAKLAR

1. BERBEROĞLU U, GÜL H, ESKİOCAK M, EKUKLU G, SALTIK A: Edirne Huzurevi'nde Kalan Yaşlıların Kimi Sosyo-demografik Özellikleri Ve Katz İndeksine Göre Günlük Yaşam Etkinlikleri. Geriatri 2002; 5(4): 144-149.
2. Hacettepe Üniversitesi Geriatrik Bilimler Araştırma Merkezi. Yaşlılık Gerçeği. ERDİL F, ÇELİK (ŞENOL) S, BAYBUGA (SUBAŞI) M, Yaşlılık ve Hemşirelik Hizmetleri. Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi. 2004: 57-78. ANKARA
3. ARSLANTAŞ D, METİNTAŞ S, ÜNSAL A, KALYONCU C. Eskişehir Mahmudiye İlçesi Yaşlılarında Yaşam Kalitesi. Osmangazi Tıp Dergisi. 2006; 28(2): 81-89.
4. ZİNCİR H, TAŞCI S, KAYA Z, BAŞER M. Huzurevinde ve Evde Yaşayan Yaşlı Bireylerin Yaşam Kalitesi Ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi.. 10. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi- Kongre Kitabı. 6-8 Eylül 2006: 286-287. VAN
5. AKAL (DEĞİRMENCİ) Ç, GÜLER N, Evde Yaşayan Yaşlı Bireylerin Yaşam Kalitesine Etki Eden Etmenlerin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Temmuz-2005. SİVAS

**DİNLEDİĞİNİZ İÇİN
TEŞEKKÜR EDİYORUM**